

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Iuramentum malum ex sine malo, ubi de Iuramento nimis prodigo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Iuramentum malum ex fine malo: ubi de Iuramento nimis prodigo.

17. Paterfamilias iuravit se daturum mille aureos, impudicæ puellæ, obligabitur illos ex vi iuramenti dare? Duo hic inquiruntur. Primò, an obliget hoc iuramentum, quod certè pravum est, ratione mali finis, ob quem conceptum fuit. Secundò, an obliget ex eo quod hæc promissio sit nimis prodiga, atque, ut suppono, saltem venialiter mala. Et quidem adverto, certum esse hanc promissionem ante patratum crimen esse sub mortali seiscidendam, nec ullo modo obligare, quia contra iuramentum mortaliter pravum, illamque firmam iuramento velle, est in peccato habituali commorari. At patratum jam scelere.

18. Respondeo ad primum; valere iuramentum, atque obligare. Sic Sanch. lib. 3. dec. cap. 9. num. 28. Bonag. tom. 4. disp. 4. de iuram. quest. 1. p. 4. num. 5. quia licet actus fuerit turpis, iuramentumque illicitum in se, tamen materia ipsa, id est donatio, ex nullo capite illiciti supponitur. Non sic, si quis iuraverit dare aliquid simoniacæ: non obligaretur enim illud dare, quia omnis donatio simoniaca prohibita est in iure Canonico, ut explicatius in tractatu de Simonia dicitur.

19. Respondeo ad secundum: probabile esse valere dumtaxat, & obligare iuramentum prædictum quoad partem, quâ promissio prodiga non est: non valere, quoad excessum. Sic Sotus, Banes, Arag. Suar. citati à Sanchez ibid. n. 27. Ratio est, quia, quoad excessum aliqua est culpa, nempe, ut supponimus, saltem venialis: quoad aliquam partem, nulla: iuramentum autem alteri factum servari debere, quando, & quomodo potest sine ullo peccato, satis dictum in superioribus est.

20. Dixi (esse probabile) nam etiam iuramentum probabile esse ejusmodi donationem, seu iuramentum quoad omnes partes, esse nulla. Lege Tancr. lib. 9. de matrim. disp. 2. §. 1. tom. de Relig. lib. 2. de iur. disp. 8. n. 34. Ratio est, quia promissio videtur facta (nisi aliud expresse intantum fuerit, ut si iurans habuisse animum donandi ea, quæ sine prodigalitate potuisset) videtur inquam, promissio per modum unius, & indivisibiliter facta de toto millenario aureorum: cum ergo tota materia si inhonestæ, quia totum inficitur à quacumque parte totum iuramentum quoad omnes partes corruat, necesse est. Sanchez ibid. docet esse etiam probabile: valere quoad integram promissionem, quia esto saltem venialiter peccaverit prodigè promittens: at in executione non appareret culpa, imò adest iustitia, nempe solutio debiti jam contracti. Sed non acquiesco, quia posita prodigalitate materiam, nunquam ejusmodi debitum fuit à iuramento, quod non est vinculum iniquitatis, confirmatum.

Si verè tunc post promissionem culpabilem donatio non esset prodiga, certè adesset obligatio ad donandum: quoad dictam conditionatam solam potest evincere de Lugo tom. de Inst. d. 18. sect. 2. à n. 60. qui nobis contrarius videtur; vide eundem tom. 2. d. 23. sect. 8. n. 113. At re ipsa in casibus, de quibus loquimur, Donatio, quæ exhibetur ex vi promissionis prodigæ, prodiga est, & si ipsa est vocatur solutio promissionis factæ, quia refertur ad materiam prodigam, cum sit perseverantia in prodigalitate promissa; & quia donans exequetur id, quod prodigum est, atque adeò saltem venialiter malum. Fac me tibi cum iuramento promississe projicere in puteum mille aureos, nonne tum promissio, tum promissionis executio est prodiga? Ita sanè, nec enim fidelitas promissionis extrahit projectionem à sua malitia intrinseca prodigalitatibus, ergo fidelitatis hæc honesta non est, nec observanda; ita in casu nostro: idem enim est projicere in puteum aureos illos, ac projicere eosdem in tuum sinum, quod utrumque prodigum esse supponimus.

Exemplum quod ex Cajetano approbat Sanchez dist. lib. 3. in Dec. 9. nu. 27. quod scilicet solutio promissionis pretij factæ Meretrici, sit absque ulla culpa, licet fuerit

culpa ipsa promissio, non est contra nos, quia solutio pretij est debita ex iustitia, post actum illum quamvis turpem, ut alibi à nobis fuisse dicitur, nec ullo modo supponitur ex alio capite peccaminosa: at Donatio, de qua nos loquimur, est, ut diximus, prodiga, & saltem peccatum veniale.

Iuramentum errore, vel dolo extortum.

21. Quando per errorem, vel dolum in substantia dantem causam contractui, aliquid cum iuramento promissisti, ad nihil obligaris. Ratio est, quia tunc absuit consensus. Si quis enim deceptus, quod hæc sit gemma, cum sit vitrum, illam, etiam cum iuramento, emit, non consentit in emptionem hanc, quæ est vitri, nec illam creat. Nota. In mens adest consensus, licet meticulosus, hic non adest: non igitur mirum, si ibi obligat iuramentum ad momentaneam illam solutionem, hic ad nullam.

Dixi autem (per dolum in substantia) nam si dolus, vel error versetur circa accidentia, licet deceptus semper habeat jus ad sui damni, si quod patitur, compensationem; tamen non infirmatur iuramenti obligatio, sed relaxatione opus est, quia tunc jam adest consensus quoad rem substantialem. Ita Layman, lib. 4. tract. 3. c. 2. num. 5. Suar. Molin. Sanch. ab eodem citati, & passim.

23. Adverto non solum quando dolus, seu error est in accidentibus, ut ex se redundat in ipsam substantiam, nullus est contractus, sed etiam quando similis error, vel dolus in accidentibus dat totam causam contractui quando scilicet contrahens expresse ideo contrahit, quia illam qualitatem vult. Ita Oñate 1. de contractibus, r. 1. disp. 3. sect. 2. à n. 154. quidquid dicant de Lugo 1. 2. de iustitia, disp. 22. Molina de contractibus d. 139. qui sine distinctione loquuntur de metu, dolo, Ratio est, quia tunc qualitas illa est tota ratio consensus, ergo, si illa non adest, nec consensus advertit, atque adeò nec contractus, nec obligatio. Vt si cui volenti vinum vetus expresse emere, tu portigas novum, nulla erit emptio, si quidem nunc voluntas ementis est velut sub conditione, hoc modo. Volo (nec sciam velle) emere vinum, si talem qualitatem habet, secus absolute nolo emere. Id quod puto habere locum tum in errore, seu dolo antecedente, ut loquimur, id est, sine quo contractus non fieret, tum etiam concomitanti, id est, quo errore, vel dolo posito, fieret, sed tamen non, sit, contractus: jam enim utrobique non adest consensus contractui essentialis.

24. Hinc infert Fagundez de contractibus lib. 5. cap. 4. n. 11. si iurasti quædam tecum fornicanti nuptias, putans illam virginem, vel iurasti emere, seu locare domum, quam à daemonibus deinde vexatam invenis, vel iurasti vendere fundum tali pretio, quo te graviter læsum deinde invenis, vel renuntiasti hereditati contentus dote, quam deinde multò minorem invenis, quam erat hereditas, infert, inquam Fagundez ex Lessio lib. 2. c. 4. dub. 9. n. 35. te ad standum contractui, vel iuramento, non obligari, quia scilicet in his omnibus, vel ratione doli, vel ratione erroris ex modo quo solent committere fieri similes promissiones contractus, tu verè non consentisti.

25. Dices, ergo in matrimonio si quis accipit conjugem, quam credit nobilem, divitem, virginem, & talem deinde non invenit, nulliter contrahit, quod est contra omnes Doctores, apud Sanchez de matr. lib. 7. disput. 18. num. 11. & 25. qui docent errorem in persona invaliditate matrimonium, non vero in sola qualitate. Respondeo cum Oñate de contractibus 1. 1. r. 1. disput. 3. sect. 6. n. 132. Sanch. de matr. lib. 7. disp. 18. n. 21. si expresse cum prædicta conditione quis contrahit, certè nulliter contrahit, absente conditione, etiam quoad qualitatem, irritumque faciet iure naturæ matrimonium: ut si sic dicat: ego consentio in Bertam, si est virgo, tamen ipsa esse virgo non invenitur. Ratio est, quia tunc verè deest consensus, qui